

gonya» 'es un sinvergüenza', *Canyissaes*, p. 130; a base d'usos pejoratius com aquests potser s'explica l'ús figurat que trobem en JRuyra: «sa mare de Sant Pere era sa dona més rampelluda i mala arna que hi haju hagut sota sa capa des cel», cf. *arneta* 'persona cautelosa', *La Parada*, 41 (més aviat que com un fòssil de *arna* = ànima, ço que no fóra pas inconcebible, és clar). *Arnada*. *Arnadí* [cf. el sentit figurat de *brescat*, potser menjar esbocinadet a manera de bresques, en tot cas és dolenta fonèticament, i mal fundada en l'aspecte material l'etimologia aràbiga que suggereix¹⁶ *AlcM*]. *Arnadis*, *arnadissa*. *Arnement*. *Arneta*. *Arnós*.

¹ De tota manera no hi ha etimologia indoeuropea ferma, Ernout-Meillet s'abstien en absolut i encara que en l'arrel ie. TER- 'perforar' no manquen en bàltic, grec i britònic alguns mots de sentit semblant, llur tipus formatiu és ben diferent i llunyà, i l'explicació que insinuen Walde-Pok., Walde-H. i Pok. (*IEW*, 1076) per a la formació llatina en -MET- és evidentment embarrassada i vacil·lant. Deuen tenir raó en admetre Ernout-M. i els altres que la variant *termes* es deu a una contaminació de *tarmes* per l'arrel TERO 'perforo'; jo aclariria que hi ha contaminació per agent doble, TERO, ²⁵ TEREDO, i alhora VERMES, car St. Isidor defineix «*termites* --- apud latinis ligni *vermes* vocantur, quos tempore inopportuno caesae arbores gignunt, --- lendes» (*Etym.* XII, v, 15; *CGL* v, 516.36, 580.61). Com vaig dir en *TopHesp.* II, 1938, 118, ³⁰ d'ací ve a. arag. *termiz* a Fanlo, *termiz* «gusanillo de la carne podrida» en Borao, gascó *ternis*, *-nis*, a Ossau i Arrens (Palay), *tèrdit* a la Vall d'Aspa «asticot». A propòsit d'això cal tenir en compte encara el gall. *trilla* «gorgojo que se come la ropa» ³⁵ (Sarmiento) (per al qual veg. add. del *DECH* al *DCEC* IV, 349b), però en això com en el gall. *terruvela* i la variant cast. ant. *ternuela* (de què parlaré més avall) deu haver-hi altres encreuaments —cal pensar-hi més, no s'hi veu aigua clara— i no se'n pot esperar guia. — ² Cf. *tarmus* «vermis est lardi», Isidor, *l. ci.*, «vermis in carne», *CGL* v, 612.30, VII, 333. — ³ Té l'atenuant que d'altres hi havien caigut o transigit, abans que M-L. i ell, des dels temps heroics de la filologia romànica. Però no ⁴⁵ tots, fins i tot lingüistes tan orientats cap a l'italià o la llengua d'oïl, com Bertoni, Jud, Bloch, fan fortes reserves («rapports mal éclaircis», però «se heurtant à de graves difficultés de forme», s. v. *artison*); Bertoni, *ARom.* II, 357, declara que no creu en TARMES; Jud va negar-la des de la seva joventut: *ASNSL* CXXIV, 1910, 404 i per explicar el fr. dial. *arte* proposava amb reserves un encreuament de HERPETEM amb el gal DARVITA (veg. ací *BÈRBOL*), cosa que tampoc no satisfà prou, més ⁵⁵ encara per altres raons que per la que li oposa M-L. (que és DERBITA i no DARBITA), però que s'aguantaria una mica més que l'explicació de M-L. — ⁴ Per exemple el venec. ant. *tarmena*: Mussafia, *Beitr.*, i Rohlf, *It. Gr.*, § 359, creuen que resulta de *tarlo* × ⁶⁰

TARMES. Aquesta forma en -na, que degué contribuir no pas poc a fer néixer els prejudicis de Meyer-Lübke, està completament isolada i per tant s'ha de comprendre que és deguda a la influència de *vermene* = *verme*: *vermene* és justament la forma veneciana. — ⁵ ¿Hi ha una reparició escadussera a l'altre extrem?: Girona *ardes* f. «insectes qui rongent la laine» (Moureau, *Le Patois de la Teste*), però com que hi ha *d* i no *t*, i com sigui que Palay ho defineix «piqure de mite», ací serà *arle* contaminat pel germanisme *dardà* 'ferir'. — ⁶ No el documenta fins a 1562 i un prov. *s'artisonar* de 1550, també únic, i evident manlleu francès. Pretén, però, que ja existiria en el S. XIII perquè llavors li donen un hapax *artisonné*. El perillós procediment d'invertir els fets garantits per massés, a base d'un hapax, sempre subjecte al risc d'una lectura descuidada. — ⁷ Victor Henry, *Gloss. Ètym. Bret.*, dóna *hartouz* i *tartouz* com a nom de la «mite, teigne», i Wartburg cuita agafar-se a aquesta àncora de salvació, suggerint que ací vagi quedar una relíquia d'un fr. preliterari *tartuison «abans de perdre's la *t-* en *artison*». Però només *hartouz* deu ser antic i l'altre és un producte de l'encreuament dels sinònims *artuison* i *teigne* que li dóna el mateix Henry. Que *tarle*, *tarlé* en Cotgrave (1611) i un altre hapax de 1537 (*FEW*, c α) són manlleus ocasionals de l'italià (Cotgrave n'és ple) és evident i el mateix dic d'una forma isolada del Delfinat (altrament de significat inconnex); un parell de formes normandes en *t-* tampoc tenen sentit clar i es poden explicar per l'encreuament que mostra la variant veïna bret. *tartouz*. El tipus *darna* (b β), que només es troba modernament en una part del Llemosí, Carcí i Alvèrnia, Wartburg l'explica per aglutinació del partitiu, vist que en l'ALF alternen en plural *d'arnos*, *darnos* i *de darnos*, i en això pot estar encertat, si bé la definició de Limagne *darnà* «picoté de petite vérole» indica que hi ajudà la influència del fr. *dartre* DERBITA. — ⁸ «*Arlo*: teigne, artison; *arlà*: se piquer; *arlad*: piqué de vers», Dupleich, *Patois de Saint Gaudens*. — ⁹ En ell és també, no sé si per una metàfora magnificant, un gros ocell: «avès rên vist mounte es Mirèio? — / ie demandavon li ninfèio, / i gèntis arno bluio adounado au pesquié», 'alcyons', *Mireio* IX, 1.7. Això mateix es diu *arner* en el Rosselló (= martin-pêcheur; ll. alcedo muta, dorso casio, pectore fulvo), segons Tastu, «Oiseaux», mitjan S. XIX, ms. de la Bibl. Mazarina núm. 4512; i a Mallorca: «*arnés*: martin pescador», JqMBover, *Not. Isla Mall.*, a. 1834, p. 20; el prov. *arno* en el mateix sentit comprova la falsedat de l'etimologia *ARENARIUS suposada per *AlcM*. — ¹⁰ *TopHesp.* II, 141; i el que hi dit, supra, en *ARN*. ¹¹ Sobre aquest conjunt, veg. Mitxelena, *Via Domitia* I, 147. Com que altres parlars biscaïns presenten *aar*, Mitxelena amb tota la raó ho equipara amb el proto-basc *ONOL «tabla» que donà d'una banda ronc. *ōl* i d'altra banda sul. *ōbol*. — ¹² Bertoni (*ARom.* II, 357) creia que el sard *arna* «tarlo» i